

Anlam netliği ve mantık ile ilgili yaygın dil bilgisi sorunları

İçindekiler

1. [Uyum](#)
2. [Zamir ve yerine geçtiği isim arasındaki uyum](#)
3. [Özne-fiil uyumu](#)
4. ["As well as" ve diğer yanıtıcı ifadeler](#)
5. ["More than one... are" kullanımı](#)
6. ["Either, each, every, everyone, any, anyone... is" kullanımı](#)
7. [Or](#)

Çoğu dil bilgisi kuralı, dil içerisinde net bir yapı oluşturmamıza yardımcı olur. Bunun anlamı kuralların yalnızca kural oluşturma amaçlı oluşturulmadığı, aksine daha açık bir iletişim kurmak için kullanılmalarıdır. Bu belge içerisinde, anlam netliğini ve mantığı bozacak şekilde en çok ihlal edilen ve diğer başlıklara ([noktalama işaretleri](#) veya [cümle yapısı](#) gibi) pek uymayan dil bilgisi kuralları özetlenmektedir.

Uyum

Uyum sorunları çeşitli şekillerde görülebilir, ancak her tür durumda yapılan hata esas olarak aynıdır: iki ögenin aynı veya uyumlu olması gerekir fakat öyle değildirler. Bu farklılığın en yaygın olarak görüldüğü durumlar zamirler (pronouns, ör: he) ve yerine kullanıldıkları kelimeler (ör: Jimmy) ile özneler (subjects, ör: scissors) ve ait oldukları fiiller (ör: cut) arasındaki bağlantılardır.

Zamir ve yerine geçtiği isim arasındaki uyum

Zamirler (Pronouns) başka isimlerin yerine kullanılırlar ve çoğu durumda okuyucuya mecazi olarak, metinde daha önce kullanılmış olan isimleri işaret ederler. Bir zamirin işaret ettiği isime "antecedent" adı verilir. Unutmamak gerekir ki bir **antecedent** bazen zamirden hemen sonra gelmektedir.

They

En yaygın (ve tartışmalı) fikir ayrılığı muhtemelen "they" zamirinin tekil bir isim (ör: "an engineer") yerine kullanılmasıdır. Resmi olmayan bir dil kullanan yazarların cinsiyet yanlılığından kaçınmak için "they" zamirini bu şekilde kullanma ihtimalleri yüksektir.

Örnek: Cinsiyet yanlılığından kaçınmak için "they" kullanmak

If **an engineer** will have to redesign the bridge, **they** will have to redesign it with care.

Even if **they're** wrongly irate, **a chastiser** is not irritated without reason.

Bu ve benzer amaçlara yönelik olarak "they" zamiri çok uzun bir süre, Shakespeare ve Jane Austen gibi bilinen yazarlar tarafından da bilinen eserlerinde tekil isimlerin yerine tercih edilmiştir. Dolayısıyla, standart yazım tavsiyeleri "they" kullanımının yanlış olduğunu ifade etse de yazar "they" zamirini bu şekilde kullandığında okuyucu kibirliliğe kapılmamalıdır.

Yine de [cinsiyet yanlılığından kaçınmanın](#) farklı ve daha az tartışmalı yolları vardır ve pek çok denetmen ile okuyucu, tekil "they" zamirini (doğru veya yanlış şekilde) kullandığınız için sizi sertçe eleştirecektir. Öfkelenmekte haksız olsalar da sizi eleştiren kişilerin rahatsızlığı sebepsiz değildir, zira "they" zamirinin tekil kullanımının kast ettiğiniz anlamla ilgili kafa karışıklığı yaratması veya karmaşaya yol açması çok kolay olacaktır. Yazım konusunda her zaman olduğu gibi, nihayetinde esas soru bu kullanımın kabul edilebilir olup olmadığı değil bir şeyi ifade etmenin en açık yolu olup olmadığıdır.

Bir cümleyi farklı kelimelerle ifade etmek çoğu zaman kolaydır ve neredeyse her zaman da mümkündür, dolayısıyla **titiz yazarlar "they" zamirini tekil olarak kullanmaktan kaçınırlar**. Farklı seçenekleriniz bulunmaktadır: zamiri tekil olarak kullanabilir (bu seçenekte bir cinsiyet sorununun ortaya çıkacağını unutmayın), zamirin yerine kullanıldığı ismi çoğul hâle getirebilir veya zamiri cümleden çıkarmanın bir yolunu bulabilirsiniz.

Örnekler: "They" kullanmaktan kaçınmak için cümleyi farklı şekilde yazmak (yukarıdaki örneklerle kıyaslayın)

If **an engineer** will have to redesign the bridge, **she** will have to redesign it with care.

If **engineers** will have to redesign the bridge, **they** will have to redesign it with care.

If the bridge will have to be redesigned, **the engineer** responsible will have to do it with care.

Even if wrongly irate, **a chastiser** is not irritated without reason.

En son ve en önemli nokta şudur ki tekil bir ismin yerine kullanıldığı zaman, "they" muhakkak kafa karıştırıcı olacaktır. Herkes, bu tür durumlarda "they" kullanımının kabul edilemez olduğu konusunda hemfikirdir.

Örnek: Tekil bir isim yerine kullanılan ve kafa karıştıran "they" zamiri

If **the robber** is caught stealing from **her**, **they** [the robber and her?] will go to jail.

If **the robber** is caught stealing from her, that thief will go to jail.

Özne-fiil uyumu

Özne-fiil uyumu ile ilgili sorunlar, cümledeki özne ve fiillerin sayısı farklı olduğu zaman ortaya çıkmaktadır. Prensipte buradaki kural oldukça basittir: tekil bir özne tekil bir fiille, çoğul bir özne ise çoğul bir fiille kullanılmaktadır. Çoğu zaman bu kuralın uygulanışı oldukça basittir fakat bazı cümle yapılarında sorun oluşmaktadır.

Öznenin hemen yanında bulunmayan fiiller

Bir fiil çoğul bir ismin yanında yer aldığı fakat o ismin aslında fiilin biçimini belirleyen özne olmadığı durumlarda yazarlar kafa karışıklığı yaşayabilmektedir. Kural olarak, bir eylemi yerine getiren kelime (**özne**), bu eylemi ifade etmesi için belirlenen **fiilin** biçimini belirlemektedir.

Örnekler: Tekil bir isme atıfta bulunan ve cümlenin farklı bir yerinde bulunan kafa karıştıran fiil

The pencil among the pens, highlighters, and chalk sticks **are** reserved for Jimmy.

The pencil among the pens, highlighters, and chalk sticks **is** reserved for Jimmy.

The carton of eggs **fall** from the counter.

The carton of eggs **falls** from the counter.

"As well as" ve diğer yanıtıcı ifadeler

"As well as" ve "along with" ifadeleri zaman zaman "and" kelimesi ile aynı şekilde kullanılmakta, bu kullanım da karmaşaya yol açabilmektedir. Bir özne "and" kelimesi ile bağlanan iki isim içerdiği zaman, "bileşik özne" adı verilen bir yapı oluşturur ve çoğul bir fiil alır. Bunun tam tersine, "as well as" ve "along with" ifadeleri ile bunlara benzer diğer bazı ifadeler (ör: "in addition to" ve "alongside"), bileşik özne oluşturmaması açısından en güvenli ifadeler olarak görülmektedir.

Diğer bir ifadeyle, eğer tekil bir özne "as well as" ifadesinden (veya diğer ifadelerin birinden) önce geliyor ise cümledeki fiil tekil olarak çekilir.

Örnekler: "As well as" ve "along with" kullanımı

The pencil, as well as with the desk in the corner, **are** reserved for Jimmy.

The pencil and the desk in the corner **are** reserved for Jimmy.

The pencil, along with the desk in the corner, **is** reserved for Jimmy.

"More than one... are" kullanımı

Buradaki durum, biraz önce baktığımız sorunun tam tersidir. Burada özne "more" kelimesidir (ki bu kelime çoğuldur) ancak fiilin yanında yer alan tekil isim ("one") sizi yanıltabilir. "More" ifadesi sayılabilen nesnelere atıfta bulunduğu zaman çoğul bir fiil ile birlikte kullanılmakta, sayılamayan nesnelere atıfta bulunduğu zaman ise tekil bir fiil almaktadır (bk. aşağıda yer alan örnek 5 ve 6).

Örnekler: Çoğul özne ve tekil fiil kullanımının karıştırılması

More than one of the students **covets** Jimmy's desk.

More than one of the students **covet** Jimmy's desk.

More than one **have** escaped this desert island.

More than one **has** escaped this desert island.

More water **is** to be added to the recipe.

More pizza **makes** for more fun.

"Either, each, every, everyone, any, anyone... is" kullanımı

Bu zamirlerin tümü (ki "indefinite pronoun" - belirsizlik zamiri olarak adlandırılırlar) genellikle karmaşa yaratmaktadır. Birden fazla nesneye atıfta bulunuyor gibi görünseler de tekil isimlerle aynı şekilde çekilirler.

Örnekler: "Either" ve "each" ifadelerinin tekil isim olarak kullanımı

Either *Moby Dick* or *Ulysses* **are** on the course's reading list.

Either **are** acceptable to me.

Either *Moby Dick* or *Ulysses* **is** on the course's reading list.

Either **is** acceptable to me.

In that case, **each** of the books **are** acceptable.

In that case, **each** of the books is acceptable.

Or

Düzenleme bağlacı "or" ile ilgili de benzer bir karışıklık ortaya çıkmaktadır. "Or" bağlacı ile iki öge bağlanıyor olsa bile fiil yine de tekil bir biçim alacaktır çünkü "or" ifadesinin genel anlamı, bu iki seçenekten yalnızca birinin geçerli olduğudur. Genel mantık açısından bakıldığında, "or" ifadesi bağlaç değil "ayıraç" olarak kabul edilmektedir zira iki unsuru gruplandırmak yerine ayırmaktadır.

Örnek: "Or" ifadesinin yanında yer alan tekil fiil

Coffee or tea **satisfy** the craving for something warm in the morning.

Coffee or tea **satisfies** the craving for something warm in the morning.